

Ljubica Ćosić

"ODRŽIVI RAZVOJ TURIZMA" U OPĆINI VINODOLSKOJ

UVOD

Turizam je danas neizostavna pojava za život neke sredine pa tako i Općine Vinodolske. Još početkom dvadesetog stoljeća (1932.) francuski turistički teoretičar E. Chaix je zapisao: *"Turizam u svojoj dugoj povijesti pokazuje posebnost; on je u isti mah star i moderan, drevan kao čovječanstvo i pojava kao da je od jučer"*.

Daljnji razvoj turizma u Općini Vinodolskoj u uskoj je vezi s njenim ekološkim stanjem. Razvoj jednoga je nemoguć bez drugoga. Vinodolska dolina bogata je prirodnim ljepotama, bjelogoričnom i crnogoričnom šumom koje obiluju šumskim plodovima, ljekovitim biljem te raznim vrstama divljači, obiluje i kulturno-umjetničkom baštinom. Upravo je to važno istaknuti, a istovremeno i zaštititi da bi se moglo i u budućnosti uživati u tome.

Svrha ovoga rada je ukazati na postojeće probleme koji ograničavaju i usporavaju razvoj turizma i gospodarstva u Općini Vinodolskoj, s ciljem njihovog efikasnijeg i kvalitetnijeg rješavanja.

OPĆENITO O OPĆINI VINODOLSKOJ

Općina Vinodolska kao jedinica lokalne samouprave sa sjedištem u Bribiru, određena je 1992. godine Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Obuhvaća 58 mjesta koja su smještena u četiri veća naselja: Drivenik, Tribalj, Grižane-Belgrad i Bribir, u kojima živi 3.646 stanovnika, a u ljetnim mjesecima nešto više. Područje općine zauzima površinu od 152 km² (4,3

posto ukupne površine Primorsko-goranske županije), s gustoćom naseljenosti 24 st / km².¹

Vinodol je u užem geografskom smislu izdvojena cjelina istočnoga kvarnerskog prostora, koja uključuje unutrašnju udolinu, što se prostire između Križišća na sjeverozapadu i Novog Vinodolskog na jugoistoku, te Vinodolsko primorje uz obalu Vinodolskog kanala, koji se proteže između otoka Krka i kopna.

Povijesni pojam Vinodola bio je širi i odnosio se na vinodolski feud, a obuhvaćao je devet starih utvrđenih gradova - **kaštela** - od kojih su u dolini: Drivenik, Grižane, Bribir i Novi Vinodolski, sjeverozapadno Hreljin, Bakar, Trsat i Grobnik, a istočno od Vinodolske doline Ledenice.²

Vinodol se prvi put spominje 1163. godine kao "parochia Vallis Vineariae".

Svoj najveći društveni i kulturni procvat doživljava u 15. i 16. stoljeću za vladavine Stjepana i Bernardina Frankopana. Godine 1572. rodbinskim vezama Vinodol dolazi u posjed Zrinskih. Razvija se trgovina, ali su i sve češće opasnosti od Turaka, a nakon pogubljenja Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana 1671., u Vinodolu nastupa dugotrajna gospodarska i kulturna stagnacija.

Vinodol svojim imenom dokazuje iznimnu agrarnu vrijednost i **vinogradarsku tradiciju**, još od antičkih vremena. Plodna dolina i obilje vode djelovali su kao oaza u kršu, pa je u prošlosti bila žarištem života.

Graditeljstvo Vinodola počiva na praiskonskim oblicima i načinima gradnje koji su u skladu s krajem, klimom, načinom života i materijalnim mogućnostima. Kamen je osnovni materijal kojim se grade veličanstveni ulazi u dvorišta i kuće - **portuni**. Svi su graditeljski oblici osebujni, čvrsti i jednostavni. Graditeljskim oblicima stvorena je kulturna baština zavidnoga sklada i ljepote koja utječe i na modernu arhitekturu.³

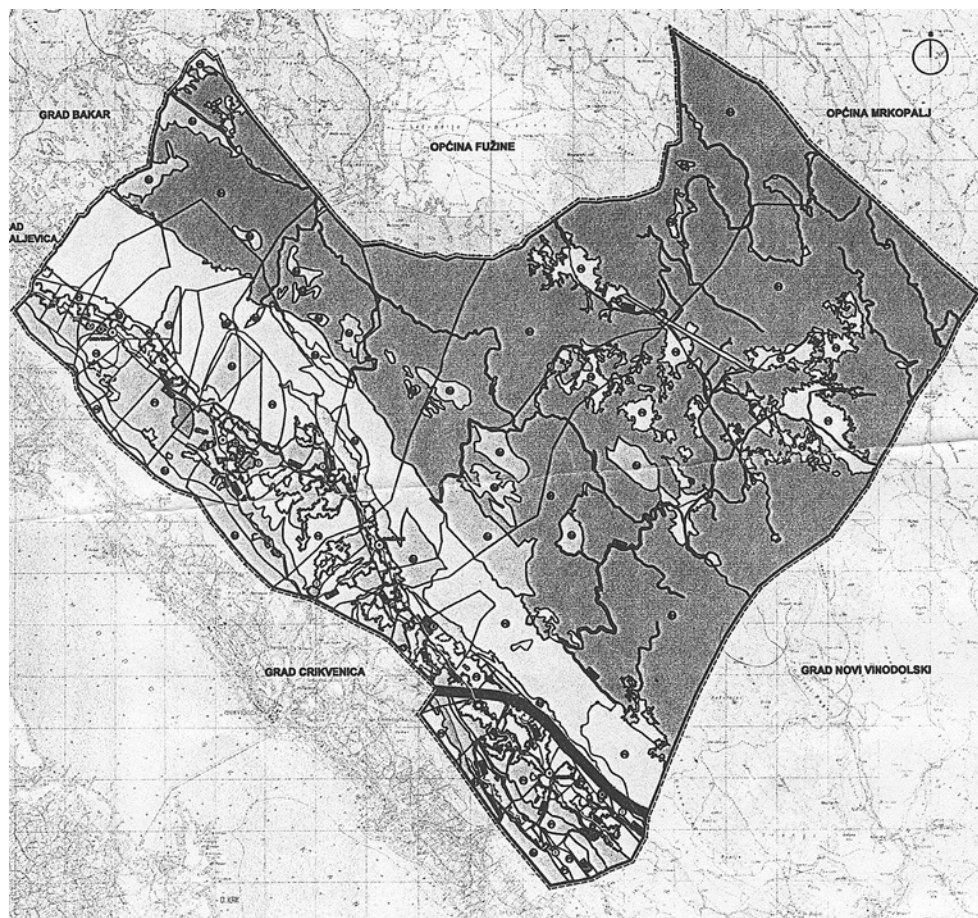
Kulturno-umjetnička baština Vinodola, vrlo je značajana ne samo u lokalnim razmjerima već u odnosu na cjelokupnu umjetnost u Hrvatskoj. Veliki doprinos kulturi, znanosti i umjetnosti dali su i neki poznati Vinodolci, kao što su: Juraj Julije Klović – veliki majstor sitnoslikarstva, dr. Antun Barac – književni povjesničar (iz Grižana) te Josip Pančić – prirodoslovac i dr. Mihovil Kombol – književni povjesničar (iz Bribira). Kad se već prezentiraju imena velikana ovoga kraja, također se treba spomenuti i svekolika kulturna baština kojom obiluje ovaj kraj, ali koja nažalost nije adekvatno prezentirana i obrađena, kako bi mogla biti interesantna za turizam.

¹ Urbanistički institut Hrvatske: Prijedlog prostornog plana za javnu raspravu, Zagreb, 1999, str. 6.

² Barbarić, I.: Vinodolski zbornik: Grižane u doba feudalnih društvenih odnosa, Rijeka, 1983, str. 61.

³ Turistički vodič Općine Vinodolske, Rijeka, 1998, str.6.

Klimu karakteriziraju vedro, suho i vruće ljeto, te oblačna, kišovita i razmjerno blaga zima sa karakterističnim sustavom vjetrova. Srednja godišnja temperatura iznosi 14°C. Povoljne prirodne osobine uvjetovale su rano naseljavanje, te kombiniranje poljodjelstva i stočarstva. A u novije vrijeme počeo se razvijati **turizam** i to: eko, kulturni, lovni, ribolovni, izletnički, planinarski, rekreacijski, sportski, a postoji mogućnost i za razvoj zimskog turizma u gorskim predjelima Općine Vinodolske od Viševice do Liča (Griška i Bribirska gora).

Shema br.1: Geografski položaj Općine Vinodolske
Izvor: Urbanistički institut Hrvatske, Prijedlog prostornog plana
za javnu raspravu, Zagreb, 1999, str 2.

TURIZAM KAO BUDUĆA NAJBITNIJA GOSPODARSKA DJELATNOST

Turizam u Crikvenici i Novom Vinodolskom ima tradiciju staru više od 110 godina, dok se u Općini Vinodolskoj počeo razvijati tek prije nekoliko godina. Područje Vinodola nalazi se u zaleđu ovih gradova. Nije bogato razvedenom morskom obalom i pješćanim plažama ali ima jezero, netaknute prirodne ljepote, planinsko područje i osebujnu kulturnu baštinu, a to su važni preduvjeti za razvoj turizma.

Susjedni gradovi Crikvenica i Novi Vinodolski moraju zahvaliti upravo razvoju turizma, koji je na neki način najzaslužniji da su ljudi ostali živjeti u njima i nisu više tražili svoju egzistenciju po svijetu. Tako su se **smanjile migracije** i povećao broj stanovnika, u drugoj polovici 20. stoljeća kada turizam bilježi svoj snažan uspon.

Turizam je danas neizostavna pojava za život neke sredine. Svi hrvatski gospodarski programi i strategije turizmu pridaju osobito značenje, pa se on uglavnom pozicionira kao jedna od prioritetnih grana gospodarstva. **Ministarstvo turizma** krajem prošle godine pokrenulo je novi turistički kreditni program "Poticaj za uspjeh" za male i srednje poduzetnike, koji je namijenjen gradnji novih ili adaptaciji starih smještajnih objekata. Teži se većoj kvaliteti privatnog smještaja koji strancima još uvijek nije najprihvatljiviji.⁴

SMJEŠTAJNA JEDINICA	GODINA INDEKS	DOMAĆI TURISTI	STRANI TURISTI	UKUPNO
BRIBIR	2001	103	632	735
	2002	65	605	670
	INDEKS	63	96	91
GRIŽANE	2001	181	244	425
	2002	184	146	330
	INDEKS	102	60	78
TRIBALJ	2001	91	324	415
	2002	76	320	396
	INDEKS	84	99	95
DRIVENIK	2001	31	26	57
	2002	11	2	13
	INDEKS	35	8	23
SVEUKUPNO	2001	406	1226	1632
	2002	336	1073	1409
	INDEKS	83	88	86

Tablica br. 1: Broj domaćih i stranih turista u Općini Vinodolskoj za 2002. godinu
(Izvor: Dokumentacija Turističke zajednice Općine Vinodolske, 2002.)

⁴ Jutarnji list – posebni prilog o turizmu i kreditima, od 8. travnja 2003, str. 30.

SMJEŠTAJNA JEDINICA	GODINA INDEKS	DOMAĆI TURISTI	STRANI TURISTI	UKUPNO NOĆENJA
BRIBIR	2001	474	4487	4961
	2002	405	4356	4761
	INDEKS	85	97	96
GRIŽANE	2001	1055	1927	2982
	2002	958	1534	2492
	INDEKS	91	80	84
TRIBALJ	2001	466	2009	2475
	2002	361	1902	2263
	INDEKS	77	95	91
DRIVENIK	2001	261	191	452
	2002	98	20	118
	INDEKS	38	10	26
SVEUKUPNO	2001	2256	8614	10870
	2002	1822	7812	9634
	INDEKS	81	91	89

Tablica br.2: Broj noćenja turista po mjestima za 2002. godinu
(Izvor: Dokumentacija Turističke zajednice Općine Vinodolske, 2002.)

U tablici br.1 vidi se da je u mjestu Bribir u 2001. godini boravilo najviše gostiju 735, od toga 103 domaća i 632 strana; slijede zatim Grižane sa 425 turista od toga 181 domaći i 244 strana pa Tribalj sa 415 od toga 91 domaćim i 324 strana gosta i Drivenik sa najmanje, 57, i to 31 domaćim i 26 stranih. Iz tablica je vidljivo da je u 2001. godini na području općine boravilo ukupno **1632** gostiju, od kojih 406 domaćih i 1226 stranih, a ostvareno je ukupno **10870** noćenja, od toga 2256 domaćih i 8614 stranih.

Dok je u 2002. godini vidljiv mali pad gostiju, ukupno **1409**, Bribir sa 670, od toga 605 stranih i 65 domaćih, a ostala mjesta: Tribalj sa 396 od toga 320 domaćih i 76 stranih, pa zatim Grižane sa 330 od toga 184 domaća i 146 strana i, najmanje, Drivenik sa 13 gostiju od toga 11 domaćih i dva strana. Tablica br.2 pokazuje također manji broj noćenja u 2002. godini i to ukupno **9634**, od toga 1822 domaća i 7812 strana noćenja. Jedan od razloga tome su loše **vremenske prilike** tj. česte kiše koje su obilježile sezonu 2002.

Na turizam se danas ne gleda više jednako kao prije. Njegov brži razvoj ali i promjene općedruštvene strukture i svijesti stanovništva dovele su do novog, diferenciranog, promatranja turizma tzv. **održivog turizma**. Da bi se povećao broj turista i unaprijedila ponuda, u Općini Vinodolskoj u daljem razvoju moraju se respektirati **načela** održivog turizma (Sustainable Tourism), a to su:⁵

⁵ Blažević, B.(1998.), Gospodarstvo Novog Vinodolskog u 20. stoljeću, Rijeka, str. 31.

- pažljivo ophođenje (odnos) prema prirodi, lijep krajolik, nedirnuta priroda bez buke;
- uvažavanje domicilnog stanovništva i njegovih običaja, potreba i želja;
- izbjegavanje rasipanja i onečišćenja resursa - el. energije, vode, zraka, tla...;
- očuvanje flore i faune, kulturne baštine;
- strateško planiranje - dugoročni planski koncept usklađen na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini;
- iskorištavanje gospodarskih prednosti - održivi turizam potiče domaće gospodarske subjekte;
- uključivanje domicilnog stanovništva - stanovništvo mora biti konzultirano o novim turističkim projektima;
- savjetovanje i obavještanje stanovništva - domaćem stanovništvu mora se dati mogućnost aktivnog sudjelovanja u planiranju i davanju vlastitih prijedloga u oblikovanju svog mjesta, jer donošenje odluka isključivo izvana, rezultira otporom domaćeg stanovništva, što je loše za cjelokupnu ponudu;
- obrazovanje turističkih radnika - suradnici svih turističkih subjekata moraju biti informirani i educirani o novim trendovima u turizmu;
- odgovorni marketing - potpuna i istinita informacija, upoznavanje turista s navikama i običajima **destinacije**.

Ova načela održivog turizma opisuju idealnu sliku. U praksi neće uvijek biti moguće uzeti u obzir sva načela, ali ipak ona služe kao pomoć u orijentaciji; cilj bi trebao biti što je više moguće približiti se idealnoj situaciji.

“Suština održivog turizma je dovođenje u sklad ukupne lokalne situacije s regionalnim i nacionalnim interesima, objektivizacija privlačne snage resursa i planiranih turističkih aktivnosti s pozicije tržišta i profita turističkog proizvoda, te uvažavanje zadanih **ograničenja** u sferi okoliša te socio-kulturnog i ekonomsko-političkog aspekta”.⁶

- Nije moguće razvijati turizam bez **utjecaja na okolinu**, kulturu, socijalnu strukturu i gospodarstvo, ali je moguće korektnim planiranjem, a posebno Prostornim planim Općine Vinodolske, upravljati turističkim i ukupnim gospodarskim razvojem, tako da se negativni utjecaji svedu na minimum, a potiču pozitivni.

Da bi se osigurala i ostvarila **kvaliteta turističke destinacije** trebaju se riješiti postojeći problemi koji ograničavaju gospodarski razvoj Općine Vinodolske, a odnose se na njegovu **infrastrukturu**:

⁶ Črnjar, M.(2002.), Ekonomika i politika održivog razvoja, Ekonomski fakultet u Rijeci, cit. p. 334.

- **Gospodarenje otpadom** - obuhvaća odvoz i zbrinjavanje otpada i održavanje javnih površina, a te usluge obavlja GKD "Ivanj" iz Novog Vinodolskog. Općina Vinodolska ima velikih problema s krupnim otpadom (građevinskim i metalnim) koji se iz okolnih gradova odlaže u okoliš Vinodola bez bilo kakve dozvole i kontrole nadležnih organa. Na taj način se zagađuje okolina i to daje lošu turističku sliku ove općine.

Kamenolom Podbadanj - prepoznaje se po velikoj bijeloj rupi u brdu - vidljivoj i iz aviona, koja narušava osjećaj ljepote i sklada, a oko nje se širi bijeli oblak prašine. Mnogim elaboratima je utvrđeno štetno djelovanje kamenoloma na čovjeka, biljke i okolinu ako se on nalazi blizu naselja. Očigledno je da bi trebalo provesti sanaciju i odabrati novu lokaciju koja neće toliko zagađivati okolinu i isto tako davati lošu turističku sliku Vinodolskom kraju.

Prometnice - prostorni plan postojeću mrežu prometnica klasificira kao nezadovoljavajuće u odnosu na **suvremene prometne zahtjeve**. Te ceste imaju loše tehničke karakteristike, nisu sigurne i imaju malenu propusnu moć. Ovaj problem se već počeo rješavati na području Općine Vinodolske, što je za svaku pohvalu jer je prometna infrastruktura jedan od najbitnijih segmenata razvoja gospodarstva općenito.

Nažalost, u svim manjim mjestima općine postojeći asfalt je jako derutan i istrošen, što nije ni čudno s obzirom da je star preko 30 godina.

Jasno je da je osnovni uzrok navedenih problema pomanjkanje financijskih sredstava namijenjenih infrastrukturnim projektima u općinskom proračunu.

U Općini Vinodolskoj morat će se organizirati, propisivati i stvarati osnovni uvjeti (institucionalne, financijske) za turizam i razvijanje gospodarstva na čitavom teritoriju općine, a ne samo u pojedinim povlaštenim mjestima. Prije svega izgradnjom kvalitetne infrastrukture, te uspostavljanjem takvih uvjeta (poreznih i sl.) koji će stimulirati gospodarski razvoj. I konačno izradom kriterija koji moraju zadovoljiti svaki gospodarski poduhvat, a to su opći interesi i zaštita okoline tj. prostora, kao uvjet skladnog razvoja gospodarstva.

Ne može biti zaštite i unapređenja čovjekove okoline bez razvoja - niti razvoja bez zaštite i unapređenja čovjekove okoline, moto je sve većeg broja zemalja, pobornika **ekološkog razvoja**. Usvajajući politiku održivog i trajnog razvoja, mnoge su zemlje i međunarodne organizacije, znanstvenici i politički krugovi, utvrdili novi smjer kretanja u politici razvoja i zaštite okoliša. Krećući se tim smjerom razvoja, politika zaštite okoliša poprima sve više globalne naznake.⁷

Raspravljajući o ekološkim vrijednostima okoliša kao bitnim čimbenicima razvoja turizma, sve se više u literaturi koja se bavi turističkom problematikom

⁷ Ibidem, p. 336.

pojavljuje i tzv. **eko-turizam**, a čine ga turisti koji su zainteresirani za upoznavanje prirodne i kulturne baštine, za specifična i čista prirodna područja, pri čemu su i sami orijentirani na zaštitu okoliša u kojoj se kreću i borave. Kako je ekoturizam motiviran upoznavanjem i očuvanjem prirodnih resursa, razvojem na lokalnoj i regionalnoj razini, može se reći da je on jedna od različitih vrsta budućeg održivog turističkog razvoja. Ekoturizam - za sada je još uvijek turizam malih brojeva i relativno malo i sporo utječe na razvoj lokalnih sredina ali se očekuje kako će ekoturizam daleko brže rasti od dosadašnjeg oblika turizma, posebno u **zemljama u razvoju**.

Nedvojbeno je da će turizam u 21. stoljeću predstavljati jednu od najznačajnijih gospodarskih grana. S tim u vezi, postoji nužnost da se turizam razvija kao ekološki, ekonomski i sociokulturološki održivi turizam.

MENADŽMENT ODRŽIVOG GOSPODARSTVA

Iako je upravljanje kao proces uvijek bio nužna ljudska zaokupljenost, danas u vremena brojnih ekoloških, ekonomskih, političkih, demografskih i drugih problema, **upravljanje** održivim društveno-ekonomsko-ekološkim razvojem postaje najvažnijim problemom. Za razliku od drugih vrsta upravljanja, upravljanje održivim razvojem predstavlja različita znanja i vještine stečene izučavanjem društvenih znanosti (posebice ekonomije, ekonomike okoliša i strategijskog menadžmenta) i različitih područja prirodnih znanosti (ekologije, biologije, tehnologije, teorije sustava itd.).

Menadžment održivog razvoja postaje sve važniji u trenutku kad ljudske aktivnosti negativno djeluju na prirodne procese, a održivi razvoj prerasta okvire znanstvenih rasprava i razvija se kao politički i društveni proces 21. stoljeća.⁸

Kako osigurati stalan gospodarski rast i razvoj, a istodobno ne uništiti nužne **prirodne resurse**, kako nadzirati rast ljudske populacije i osigurati dovoljno prirodnih resursa za njihov opstanak, kako smanjiti raspon između bogatih i siromašnih te osigurati **blagostanje** na Zemlji, što učiniti da urbanizacija, posebice u velikim gradovima, ne uništi prirodne uvjete opstanka itd., brojna su pitanja na koje treba dati odgovor.

Odgovor na ta i druga pitanja mora se potražiti u utvrđivanju strateških ciljeva održivog razvoja te u upravljanju svim procesima koji su karike održivog razvoja. Sintagma **“karike održivog razvoja”** ukazuje na to da je upravljanje održivim razvojem na globalnoj i lokalnoj razini višeslojan proces, povezan s interakcijom

⁸ Đukić, A. (1999.), Menadžment prirodnih resursa i ekologije u turizmu, metode i modeli, Veleučilište Dubrovnik, str. 13.

državnih, gospodarskih i nevladinih menadžera i u izravnoj je vezi s okolišem odnosno prirodnim resursima i ekološkim problemima današnjice.

U trenutku kada ljudske aktivnosti počnu djelovati na prirodne resurse, održivost poprima društveno značenje. Stoga se koncepcija održivog razvoja mora tumačiti znanstveno i stručno, a ne u skladu s trenutačnim interesima pojedinih interesnih grupa.

Ako bi se pošlo od definicije da je to razvoj koji će zadovoljiti potrebe sadašnjeg naraštaja, a da se pri tome ne dovedu u pitanje potrebe budućih naraštaja, uočava se da postoje tri važna elementa u koncepciji održivog razvoja:⁹

- **Koncept razvoja** - koji nije poistovjećen s gospodarskim rastom. Iako se ta dva pojma često miješaju, ipak se gospodarski rast odnosi ponajprije na kvantitativne elemente gospodarskog sustava, a razvoj na kvalitativnu stranu napretka društva koja uključuje gospodarske, kulturološke i društvene aspekte.
- **Koncepcija potreba** - otvara pitanje raspodjele osnovnih resursa za ostvarivanje kvalitetnog života. Pojam osnovnih potreba je relativan, jer ono što se nekada smatralo luksuzom, danas je u razvijenim zemljama nužnost. Pritisci na okoliš u siromašnim zemljama, da bi se zadovoljile osnovne potrebe pučanstva, izazivaju veliku degradaciju okoliša. Na svjetskoj razini za održavanje standarda razvijenih, uz istodobno poboljšanje kvalitete života nerazvijenih zemalja, nema dovoljno prirodnih resursa.
- **Koncepcija budućih naraštaja** - ukazuje na bit održivosti koja se svodi na pitanje: što ćemo ostaviti budućim pokoljenjima? Praktično pitanje te koncepcije ogleda se u činjenici da se koristi i troškovi razvoja prenose budućim pokoljenjima.

U koncepciji održivog razvoja razlikuju se pojmovi slabe, umjerene i jake održivosti:

- **Slaba održivost** - to je narušavanje današnjeg stanja okoliša koje će vjerovatno značiti manje blagostanje budućim naraštajima, te je potrebno taj nedostatak nadoknaditi.
- **Umjerena održivost** - zastupa mišljenje da je zaštita okoliša preduvjet gospodarskom razvoju. Zastupnici tog koncepta razmatraju drugu vrstu gospodarskog razvoja koji je više usredotočen na kapacitet okoliša.
- **Jaka održivost** - nudi dublje promjene u društvu, gospodarstvu i političkim sustavima, što je pretpostavka radikalnim promjenama odnosa čovjeka prema prirodi. Taj se pristup održivog razvoja naziva i ekološkim razvojem,

⁹ Črnjar, M. (2002.), *Ekonomika i menadžment održivog razvoja*, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka, str. 197.

jer čovječanstvo ulaže u ekološki sustav u istoj mjeri ili onoliko koliko iz tog sustava uzima. Rast se mjeri kvalitativnim mjerilima, a ekološka ograničenja se poštuju.

Pojam održivog razvoja ne može se, dakle, odrediti samo kao ekonomska aktivnost koja zadovoljava današnja i buduća pokoljenja, već održivost treba shvatiti kao preživljavanje kvalitete sustava koji osiguravaju život (zrak, voda, tlo, flora, fauna) te postojanje **infrastrukture** i institucija koje distributiraju i štite komponente ekoloških sustava.

ZAKLJUČAK

Početak novog tisućljeća donosi mnoge izazove za razvoj turizma, koji se već dokazao kao jedan od glavnih izvora gospodarskog rasta u svijetu. Među ključnim izazovima ističe se stalni rast važnosti turizma i njegovo širenje u sve dijelove svijeta, te sve veća briga za očuvanje prirode i zdravog okoliša kao osnovnog **turističkog resursa**.

Općina Vinodolska ima sve preduvjete za razvoj turizma samo to treba i iskoristiti. Ulaganjem u infrastrukturu poboljšao bi se izgled mjesta kao turističke destinacije, a poštivanjem načela održivog razvoja ostvarila bi se kvalitetnija turistička ponuda, što je neophodno. Pojam održivog razvoja odnosi se na razvoj gospodarstva u skladu s mogućnostima prirode. Vinodolska dolina ima **velike prednosti** u mnogim netaknutim **prirodnim resursima** (zrak, voda, prostor) i mediteranskoj klimi u odnosu na druge krajeve. Upravo zbog toga trebalo bi ih istaknuti, a istovremeno i zaštititi da bi se moglo i u budućnosti u njima uživati.

Sažetak

Vinodolska dolina ima velike prednosti u posebnom geografskom položaju, mediteranskoj klimi i mnogim netaknutim prirodnim resursima u odnosu na druge krajeve. Upravo zbog toga ima dobre preduvjete za razvoj turizma. Ulaganjem u infrastrukturu poboljšao bi se izgled mjesta kao turističke destinacije, a poštivanjem načela održivog turizma ostvarila bi se kvalitetnija turistička ponuda, što je neophodno. Za razliku od drugih vrsta upravljanja, upravljanje održivim razvojem zahtijeva različita znanja i vještine stečene izučavanjem društvenih znanosti i različitih područja prirodnih znanosti. Pojam održivog razvoja ne može se odrediti samo kao ekonomska aktivnost koja zadovoljava današnja i buduća pokoljenja već održivost treba shvatiti kao preživljavanje kvalitete sustava koji osiguravaju život (zrak, voda, tlo, flora, fauna) te postojanje infrastrukture i institucija koje distribuiraju i štite komponente ekoloških sustava.

Ključne riječi

Turizam, prirodni resursi, kulturna baština, destinacija, održivi razvoj, gospodarstvo, infrastruktura, upravljanje, ekološki sustavi.

Summary**Ljubica Ćosić • "MAINTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT"
IN DISTRICT OF VINODOL**

Vinodol valley has many advantages compared to other regions, such as geographical position, mediterranean climate and untouched nature and this is why it has good possibilities for the development of tourism. Investments in infrastructure would make the town look better and by respecting the law of maintainable tourism the place would have a better quality offer, which is necessary. Unlike other kinds of government, government of maintainable development requires different knowledges and experiences aquired by studying humanistic sciences and different fields of natural sciences. The term "maintainable development" cannot be described just as an economic activity that satisfies today's and future inhabitants. Maintainance should be understood as survival of quality systems which assure life (air, water, soil, plants, animals) and existence of infrastructure and institutions that share and protect components of ecologic systems.

Keywords

Tourism, natural sources, culutral heritage, destination, maintainable development, economy, infrastructure, government, ecologic system.

Literatura

- Barbarić. I.,(1983.),Grizane u doba feudalnih društvenih odnosa, Vinodolski zbornik br. 3, str. 359.
- Blažević. B. (1998.),Gospodarstvo Novog Vinodolskog u 20. stoljeću, Adamić, Rijeka
- Črnjar. M.(2002.), Ekonomika i politika održivog razvoja, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka
- Đukić. A.(1999.), Menadžment prirodnih resursa i ekologije u turizmu, metode i modeli, Veleučilište Dubrovnik, Solotisa
- Željka Jurčić-Kleković i sur.(1998.),Turistički vodič Općine Vinodolske, Rijeka
- Urbanistički institut Hrvatske (1999.), Prijedlog prostornog plana za javnu raspravu, Zagreb
- Poseban prilog o turizmu i kreditima (2003.), Novine Jutarnji list od 8. travnja

Podaci o autorici

Ljubica Ćosić, Grizane, diplomirani ekonomist, poduzeće Jadran d.d. Crikvenica.

